

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ КВАЛІФІКАЦІЇ,
ДОКУМЕНТУВАННЯ ТА РОЗСЛІДУВАННЯ
КОЛАБОРАЦІОНІЗМУ**

**МАТЕРІАЛИ
II Всеукраїнської науково-практичної конференції**

21 липня 2023 року

Видавництво
«Юридика»
2023

Оргкомітет конференції:

Голова:

Д. В. Швець, ректор Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент, Заслужений працівник освіти України

Заступник голови:

М. В. Корнієнко, проректор Одеського державного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

Члени оргкомітету:

Н. В. Домброван, начальник відділу організації наукової роботи, кандидат юридичних наук;

В. Я. Конопельський, завідувач кафедри кримінального права та кримінології, доктор юридичних наук, професор;

Г. К. Тетерятник, завідувач кафедри кримінального процесу, доктор юридичних наук, професор;

С. О. Єгоров, завідувач кафедри оперативно-розшукової діяльності, кандидат юридичних наук, доцент

Статті друкуються в авторському варіанті.
Оргкомітет дозволив собі лише скорочення статей,
які суттєво перевищували пропоновані обсяги.

Актуальні питання кримінально-правової кваліфікації, документування та розслідування колабораціонізму : матеріали ІІ Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 21 липня 2023 р.). – Одеса : Видавництво «Юридика», 2023. – 256 с.

ISBN 978-617-8263-62-1

УДК 343.322(062.552)

ISBN 978-617-8263-62-1

© ОДУВС, 2023

ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ

Мудрецька Г. В.

*доцент кафедри кримінального процесу
Одеського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

З початком повномасштабної російсько-української війни як ніколи актуалізувалась проблема доказування злочинів, пов'язаних з колабораційною діяльністю. Колабораційна діяльність походить із такого кримінального правопорушення, як державна зрада (ст. 111 ККУ). Злочин державної зради належить до злочинів проти основ національної безпеки та має три ключові складові: перехід на бік ворога в період збройного конфлікту; шпигунство; надання іноземній державі, іноземній організації або їх представникам допомоги в проведенні підривної діяльності проти України. Останнє і стало підґрунтям для появи статей «колабораційна діяльність» та «пособництво державі-агресору», що полягає у співпраці з ворогом. Колабораціонізм – це явище співпраці з окупантами, зокрема, військової влади на території підконтрольної їм держави.

Колабораціонізм, як міжнародно-правове визначення полягає у свідомій співпраці особи або групи осіб з окупаційною владою з метою здійснення ворожих дій проти власної держави, її народу та інтересів. Це включає в себе надання допомоги окупаційній владі, військову службу на її боці, розвідувальну діяльність, збір та передачу інформації, зраду військових та державних таємниць, співпрацю з органами окупаційної влади в політичній та економічній сферах, участь у пропаганді окупаційної ідеології та інше. Колабораціонізм є злочином проти миру, безпеки та добробуту людства, який підпадає під юрисдикцію міжнародного права та національного законодавства країн, що визнають принципи прав людини та демократії [1].

Після повномасштабного вторгнення російських військ на територію України відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність» було внесено зміни до Кримінального кодексу України [2]. Зміни полягали у доповненні кодексу новою статтею 111-1 «Колабораційна діяльність», що визначає таку діяльність.

Важливою умовою належного розслідування колабораційної діяльності є виявлення обставин в умовах яких відбувся злочин, що

підлягають доказуванню, які виступають орієнтиром щодо організації та планування розслідування, висування та перевірки слідчих версій, проведення окремих слідчих дій.

Під час розслідування колабораційної діяльності у вигляді добровільної участі громадянина України в незаконних збройних чи воєнізованих формуваннях, створених на тимчасово окупованій території, та/або в збройних формуваннях держави-агресора, як і під час розслідування участі осіб у терористичній групі чи терористичній організації, для встановлення обставин вчинення кримінального правопорушення необхідним є проведення наступних слідчих (розшукових) дій: 1) встановлення та проведення допитів свідків, яким можуть бути відомі обставини щодо підтвердження участі осіб у відповідних злочинних об'єднаннях; 2) проведення огляду інформації, яка міститься у відкритій мережі інтернет, зокрема акаунтів у соціальних сторінках осіб, причетних до участі в незаконних злочинних об'єднаннях; 3) проведення негласних слідчих (розшукових) дій, зокрема, зняття інформації з електронних комунікаційних мереж (стаття 263 Кримінального процесуального кодексу України) з метою встановлення умислу осіб на добровільне вчинення кримінального правопорушення та для підтвердження інших обставин його вчинення; 4) проведення тимчасового доступу до речей і документів, які містять охоронювану законом таємницю, зокрема, до інформації, яка знаходиться в операторів та провайдерів телекомунікацій, про зв'язок винної особи з метою підтвердження її місцезнаходження, в тому числі, на тимчасово окупованих територіях України, а також її зв'язків з представниками незаконних збройних чи воєнізованих формувань та/або збройних формувань держави-агресора; 5) за можливості проведення обшуку за місцем проживання особи з метою отримання доказів щодо її причетності до участі у зазначених вище формуваннях, а саме: виявлення та вилучення зброї; комп'ютерної техніки та мобільних пристроїв, на яких може міститись інформація щодо підтвердження зв'язків такої особи з представниками таких формувань; документів, виданих представниками зазначених вище незаконних формувань тощо» [3].

Доказування злочинів, пов'язаних з колабораційною діяльністю нині ускладнюється низкою факторів, серед яких: перебування колаборантів на непідконтрольній території України; відсутність можливості для українських слідчих здійснити необхідні слідчі дії; недостатність доказової бази та ін.

Література:

1. Кішак Б. І. Особливості доказування злочинів, пов'язаних з колабораційною діяльністю. Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична. Випуск 37. 2023. <https://zenodo.org/record/7934032>
2. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Проблеми доказування злочинів про колабораційну діяльність: аналіз прокурора Офісу Генерального прокурора. URL: <https://www.helsinki.org.ua/articles/problemydokazuvannia-zlochyniv-pro-kolaboratsiyu-diialnist-analiz-prokurora-ofisu-heneralnohoprokurora/>

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ДОКАЗУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З КОЛАБОРАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ	
<i>Марченко О. А.</i>	143
КОЛАБОРАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ	
<i>Медведєва В. М., Собко Г. М.</i>	149
КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОЛАБОРАЦІОНІЗМ У ПРОЄКТІ НОВОГО КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ	
<i>Мовчан Р. О.</i>	152
ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ ПРО КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ	
<i>Мудрецька Г. В.</i>	156
КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОЛАБОРАЦІОНІЗМ	
<i>Негрук Т. В., Будяченко О. М.</i>	158
КОЛАБОРАЦІОНІЗМ ТА НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА: АНАЛІЗ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ТА ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ	
<i>Нікітін А. А.</i>	162
ДЕЯКІ НАПРЯМКИ ДІЯЛЬНОСТІ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА	
<i>Омел'яненко Ю. В., Телійчук В. Г.</i>	165
ВИКОРИСТАННЯ ПРОТОКОЛУ БЕРКЛІ З ВЕДЕННЯ РОЗСЛІДУВАНЬ З ВИКОРИСТАННЯМ ВІДКРИТИХ ЦИФРОВИХ ДАНИХ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ КОЛАБОРАЦІОНІЗМУ: АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ	
<i>Пашиковський М. І.</i>	168
КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА КОЛАБОРАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК НОВИЙ ВИКЛИК СЬОГОДЕННЯ	
<i>Петренко І. Г., Кулик Л. М.</i>	172
ПОМИЛКОВА КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ ЩОДО КОЛАБОРАЦІЇ З ВОРОГОМ ТА ЇЇ НАСЛІДКИ	
<i>Письменський Є. О.</i>	175
ДЕЯКІ ПИТАННЯ КРИМІНОЛОГІЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
<i>Поляков Є. В.</i>	181
РОЗМЕЖУВАННЯ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІД СУМІЖНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	
<i>Резніченко Г. С.</i>	187
ВІЙСЬКОВА КОЛАБОРАЦІЯ: ПРОБЛЕМАТИКА ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ	
<i>Сайнчин С. О.</i>	189